



JON RONSON

Umilirea publică în epoca internetului

Traducere din limba engleză și note
de Andra Matzal și Cosmin Postolache



EDITURA
ART



CUPRINS

1 Inimă neînfricăată.....	7
2 Ce bine că nu sunt așa ceva	18
3 Sălbăticia	39
4 Doamne, cât de tare a fost	75
5 Când omul coboară câteva trepte pe scara civilizației	101
6 Să faci un lucru bun	121
7 Călătorie într-un paradis fără de rușine	146
8 Atelierul de eradicare a rușinii	167
9 Un oraș fremătând din cauza prostituției și a unei liste de clienți	188
10 Mike Daisey a fost la un pas de înec.....	203
11 Omul care poate schimba rezultatele de căutare pe Google	218
12 Teroarea.....	246
13 Raquel într-o lume post-umilire.....	253
14 Pisici și înghețată și muzică	276
15 Viteza ta.....	288
Postfață.....	296
Mulțumiri și precizări.....	327



INIMĂ NEÎNFRICATĂ

Povestea începe în primele zile din ianuarie 2012, când am observat că un alt Jon Ronson posta pe Twitter. La profil avea o fotografie cu mine. Numele lui de Twitter era @jon_ronson. Cea mai recentă postare a sa, care a apărut tocmai când mă uitam uluit pe contul lui, spunea așa: „Mă duc acasă. Trebuie să iau rețeta pentru o porție uriașă de scoici cu guarana, în chiflă cu maioneză :D. #yummy.“

„Cine ești?“, l-am întrebat într-un mesaj.

„Mă uit la #Seinfeld. Mor după o porție mare de kebab cu țelină, biban, smântână și puțin lemon-grass #păpică“, a postat el imediat.

Nu știam ce să fac.

A doua zi dimineată, am verificat pagina lui @jon_ronson chiar înainte să mi-o verific pe-a mea. În timpul nopții, postase: „Visez ceva despre #timp și #cocoșel.“

Contul lui avea douăzeci de abonați. Unii erau oameni pe care îi știam în realitate și care probabil se întrebau cum de-am devenit așa, din senin, un pasionat al bucătăriei fusion și de când am început să visez cu atâta candoare la cocoșei.

M-am pus pe investigat. Am descoperit că un tânăr cercetător pe nume Luke Robert Mason, care fusese în trecut la Universitatea Warwick, postase cu câteva săptămâni în urmă un comentariu pe



site-ul *The Guardian*. Era un răspuns la un filmuleț despre *spambots*¹, făcut de mine. „I-am construit lui Jon propriul infomorf²“, scria el. „Îl puteți urmări pe Twitter, aici: @jon_ronson.“

„A, deci e un fel de *spambot*“, mi-am zis. OK. Se rezolvă. Probabil că Luke Robert Mason a avut impresia că-mi va plăcea un *spambot*. Iar când va afla că nu-mi place, o să-l dezactiveze.

Așa că i-am dat un mesaj pe Twitter: „Salut! Ai vrea, te rog, să dezactivezi *spambot*-ul?“

Au trecut zece minute. Apoi mi-a răspuns: „Preferăm termenul de infomorf.“

„Dar mi-a preluat identitatea“, i-am scris eu încruntat.

„Infomorful nu preia nicio identitate“, mi-a răspuns el. „Ci doar refolosește în alt scop datele din rețelele sociale, într-o estetică infomorfă.“

Am simțit deja un nod în coșul pieptului.

„#iuuuu, la naiba, ce poftă mi s-a făcut de ceapă la grătar cu niște pâine crocantă. #păpică“, a postat @jon_ronson pe Twitter.

Eram în război cu propria-mi versiune robotică.

A trecut o lună. @jon_ronson posta de douăzeci de ori pe zi despre vârtejul vieții lui sociale, despre „serate“ și un vast cerc de prieteni. Acum avea cincizeci de abonați. Tuturor li se transmitea

¹ Programe create pentru a colecta adrese de e-mail de pe internet, cărora să le trimită mesaje nedorite – *spam*.

² Corp de informație digitală, ce poate simula diverse trăsături, cum ar fi personalitatea umană. Termenul a fost pentru prima dată folosit de Charles Platt, în romanul *The Sillicon Man* (1991), pentru a desemna o conștiință biologică transferată într-un computer.

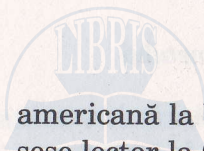
o imagine despre viziunea mea în materie de serate și prieteni care-i inducea dezastruos în eroare.

Spambot-ul mă făcea să mă simt neputincios și cătrănit. Identitatea mea fusese redefinită într-un mod cu totul eronat de către niște străini, iar eu nu puteam interveni.

I-am trimis un mesaj pe Twitter lui Luke Robert Mason. Dacă hotărârea lui de a nu dezactiva *spambot*-ul era de neclintit, n-ar fi vrut măcar să ne întâlnim? Aș putea să filmez tot și să pun înregistrarea pe YouTube. A fost de acord, spunându-mi că-mi va explica bucuros filosofia din spatele infomorfului. I-am răspuns că aș fi, fără îndoială, interesat să cunosc filosofia din spatele *spambot*-ului.

Am închiriat o cameră la Central London. El a venit însoțit de doi alți bărbați – echipa din spatele *spambot*-ului. Se cunoscuseră la Universitatea Warwick. Luke era cel mai tânăr dintre ei, un bărbat arătos de douăzeci și ceva de ani, pe care CV-ul online îl recomanda drept „cercetător în tehnologie și cybercultură, și director al conferinței Viitoruri Virtuale“. David Bausola arăta ca un profesor non-conformist, genul de persoană care ar putea lua cuvântul la o conferință despre Aleister Crowley¹. El era „tehnolog creativ“ și directorul general al unei agenții digitale, Philter Phactory. Dan O'Hara era tuns la zero și avea o privire pătrunzătoare, enerdată. Avea fălcile încleștate. Avea vreo treizeci-patruzeci de ani și era lector de literatură engleză și

¹ Celebru ocultist, magician și filosof britanic, fondator al religiei și filosofiei Thelema, autoproclamat profetul ce trebuia, la începutul secolului XX, să conducă umanitatea spre Eonul lui Horus.



americană la Universitatea din Köln. Înainte fusese lector la Oxford. Scrisese o carte despre J.G. Ballard, intitulată *Metafore extreme*, și o alta intitulată *Thomas Pynchon: Schizofrenie & control social*. Din câte am înțeles, David Bausola construise propriu-zis *spambot*-ul, iar ceilalți doi asiguraseră „cercetarea și consultanță“.

Le-am sugerat să se așeze toți trei pe canapea, ca să încapă în cadru. Dan O'Hara le-a aruncat celorlalți o privire fugară.

— Hai să-i facem pe plac, le-a spus el.

S-au așezat toți trei, Dan la mijloc.

— Cum adică „să-mi faceți pe plac“? l-am întrebat.

— E vorba de control psihologic, mi-a răspuns.

— Crezi că eu v-am cerut să stați toți trei pe canapea ca să vă controlez psihologic? am întrebat.

— Absolut, a zis Dan.

— În ce fel? am întrebat.

— Așa fac și eu cu studenții, a răspuns Dan. Eu mă așez separat, pe un scaun, iar ei stau aliniați pe canapea.

— De ce-ai vrea să-ți controlezi psihologic studenții? l-am întrebat.

Pentru o clipă, Dan a părut un pic îngrijorat, fiindcă îi scăpase această mică ciudățenie.

— Ca să controlez mediul de învățare, a zis el.

— Și acum te simți inconfortabil? l-am întrebat.

— Nu, nu chiar, a spus el. Dar tu, tu te simți inconfortabil?

— Da, i-am răspuns.

— De ce? m-a întrebat Dan.

Și am început să-mi înșir motivele.

— Universitarii, am început eu, nu dau buzna neinvitați în viața unei persoane și se-apucă s-o folosească pentru cine știe ce experiment academic; iar când vă rog să-l dezactivați, voi îmi răspundeți: *O, dar nu e un spambot, ci un infomorf.*

— Cred că există mulți Jon Ronsoni în lume, nu? a dat el din cap, aplecându-se. Oameni cu același nume? Așa e?

L-am privit suspicios.

— Sunt convins că există oameni cu același nume ca mine, i-am răspuns precaut.

— Și eu am aceeași problemă, a continuat Dan, zâmbind. Mai e un cercetător universitar cu același nume ca mine.

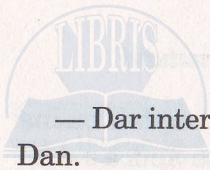
— N-aș putea spune că avem *exact* aceeași problemă, i-am zis, fiindcă problema mea propriu-zisă e că trei străini mi-au furat identitatea și au creat o versiune robotică a mea pe care refuză s-o dezactiveze, deși provin de la universități de renume și țin conferințe la TEDx.

— Ce spui tu, a oftat prelung Dan, e că există un singur Jon Ronson. Așa că ieși la înaintare susținând că tu ești adevăratul Ronson, de parc-ar putea exista așa ceva, și că vrei să-ți păstrezi integritatea și autenticitatea. Corect?

L-am privit fix.

— Am impresia că mai degrabă *tu* ne sâcâi pe noi, a continuat Dan, pentru că ceea ce spui nu ne convinge deloc. După părerea noastră, există la mijloc un strat de artificialitate, iar ceea ce încerci tu de fapt să protejezi este personalitatea ta online – *brandul* Jon Ronson. Așa e?

— NU, AȘA POSTEZ EU PE TWITTER, am țipat.



— Dar internetul nu e lumea reală, mi-a răspuns Dan.

— Eu sunt cel care scrie mesajele, i-am spus. Și tot eu apăs „Trimite“. Așa că eu sunt cel care activează pe Twitter.

Ne-am privit unii pe alții.

— Și asta nu e vreo cercetare academică. Nu e vorba de postmodernitate. Ci de fapte.

— Foarte bizar, a spus Dan. Abordarea ta mi se pare foarte stranie. Cred că ești unul dintre foarte puținii oameni care au ales să-și folosească numele adevărat pe contul de Twitter. Cine face așa ceva? De-asta, Jon, sunt un pic suspicios în legătură cu motivația ta. De-asta cred că folosești Twitter-ul ca strategie de *brand management*.

N-am răspuns, dar până în ziua de azi regret amarnic că nu mi-a trecut prin minte să-i atrag atenția că numele lui Luke Robert Mason pe Twitter este @LukeRobertMason.

Conversația noastră a continuat pe același ton preț de vreo oră. I-am spus lui Dan că nu am folosit expresia „*brand management*“ niciodată în viața mea. Un astfel de limbaj mi-e complet străin.

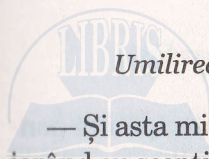
— La fel și cu *spambot*-ul vostru, i-am zis. Limbajul pe care-l folosește e complet diferit de al meu.

— Da, mi-au răspuns cei trei la unison.

— Și tocmai asta mă scoate așa de tare din sărite, le-am explicat. Că este o interpretare greșită a propriei persoane.

— Ai vrea să semene *mai mult* cu tine? m-a întrebat Dan.

— Aș vrea să nu mai existe deloc.



— Și asta mi se pare bizar, mi-a răspuns Dan, fluierând cu scepticism. Cred că aici se află un element foarte interesant, din punct de vedere psihologic.

— De ce? l-am întrebat.

— Mi se pare foarte agresiv din partea ta. Ai vrea să *ucidem* algoritmi ăia? Cred că, pe undeva, te simți amenințat, m-a privit el îngrijorat. În mod normal, noi nu prea ne dorim să *ucidem* lucrurile care ne scot din sărite.

— Ești un TROLL¹! am țipat la el.

Imediat după ce am terminat interviul, m-am avântat în aerul după-amiezei londoneze. Mă gândeam cu groază că va trebui să uploadez interviul pe YouTube, pentru că fusesem foarte vocal. M-am îmbărbătat singur la gândul comentariilor care-mi vor lua în derâdere ieșirile numai bune de zgâriat timpanul și l-am făcut public. Am așteptat zece minute. Apoi, neliniștit, am aruncat un ochi pe pagină.

„Furt de identitate, clar ca bună ziua“, scria primul comentator. „Ar trebui să-i respecte lui Jon libertatea individuală.“

„Uau“, mi-am zis în sinea mea, încă precaut.

„Cineva ar trebui să creeze conturi de Twitter alternative pentru măscăricii ăia, unde să posteze

¹ În argoul online, un *troll* este o persoană căreia îi place să provoace discordie în discuții online (pe forumuri, în rețele sociale, pe paginile publicațiilor etc.), dând startul unor discuții aprinse în contradictoriu, postând comentarii controversate sau agasându-i pe ceilalți utilizatori. Cuvântul „troll“ a fost pentru prima oară folosit în acest sens la începutul anilor '80, sensul original provenind din engleza veche, unde desemna un pitic malefic sau un uriaș, personaje din folclorul scandinav renumite pentru plăcerea de a le face zile negre altora.